

Datum
2021-10-12
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2021-897

Yttrande

Till
Socialdepartementet

Remiss från Socialdepartementet - Ombuds tillgång till vård- och omsorgs- uppgifter och förenklad behörighetskontroll inom vården (SOU 2021:39) S 2021/04713

Yttrande

Förslag om elektronisk tillgång till patientjournaler

Att underlätta för närstående att som ombud kunna ta del av patientjournaler, kan underlätta planering och genomförande av vården. Detta kan ge positiva effekter för såväl den enskilde som vårdpersonal.

Malmö stad delar dock inte bedömningen att förslaget om elektronisk tillgång till patientjournaler inte kommer att medföra ökade kostnader. Införande kommer med all säkerhet att innebära ökade kostnader för berörda vård- och omsorgsgivare i form av nya system, omställning av redan befintliga system och ökad administration och kompetensutveckling kopplat till uppgifterna. Strävan att ge en jämlik vård och omsorg i hela landet, motverkas dessutom av att förslaget är frivilligt att införa.

I samband med införandet av elektronisk tillgång för patienter och ombud, är det viktigt att beakta att det finns grupper som kan ha svårigheter att använda detta. Det gäller till exempel personer med reserv- eller samordningsnummer som inte kan gå in på 1177.se idag, och personer som av olika skäl inte har tillgång till datorer eller smartphones. Att det finns andra sätt att få tillgång till journaluppgifterna måste säkerställas, även över tid.

I betänkandet lyfts att patientjournalen i 1177.se inte alltid är komplett. Detta är en viktig information som såväl ombud som patienter behöver få tydlig information om, framför allt vid elektronisk tillgång.

Hälso- och sjukvårdspersonalen behöver ges kompetens att kunna bedöma om ett medgivande ger uttryck för den enskildes fria vilja eller inte. Den elektroniska tillgången bör tidsbegränsas och att ett medgivande inte kunna ges längre än högst tolv månader utan omprövning.

Förslag om tillgång till legitimerad personals uppgifter

Förslaget att vårdgivare ska få tillgång till uppgifterna i Socialstyrelsens register över legitimerad sjukvårdspersonal är positivt. Det är viktigt att betona att det är arbetsgivarens/vårdgivarens ansvar att säkerställa att personalen har rätt kompetens. Patienter har rätt att veta vem som vårdat dem, och dessa uppgifter de redan idag kan få av vårdgivaren eller se i sin journal.

En sökfunktion kan ge patienter snabbare och enklare tillgång till uppgifterna om man exempelvis söker akut vård. fördelarna med snabbare och enklare tillgång till registret bedöms vara en generell förbättring för patienterna. En stor nackdel är att det underlättar för personer som snabbt och enkelt vill komma över personnummer av andra skäl.

Novus genomförde år 2020 en undersökning beställd av Vårdförbundet, som visar att nära hälften (44%) av all vårdpersonal blivit hotade. Ökad tillgång till personuppgifter riskerar att underlätta för personer som av olika skäl trakasserar vårdpersonal.

Mot bakgrund av detta kan det vara tveksamt att personal ska vara skyldiga att lämna ut person- eller samordningsnummer. Ett sätt att lösa kontrollen av legitimationen och samtidigt värna den personliga integriteten, kan vara att när en legitimation utfärdas så skapas ett legitimationsnummer. Detta kan sedan användas, i stället för person- eller samordningsnummer, för att kontrollera legitimation.

Särskilt i situationer där patienten och/eller dennes anhöriga är missnöjda med vården och ifrågasätter bedömning och insatser kan det vara en trygghet för legitimerad personal att veta att ingen kommer att ta del av personuppgifterna. Detta löser också frågan om hur anhöriga och patienter kan få uppgifter om legitimerad personal med någon form av skyddade personuppgifter.

Kommentarer om några begrepp i betänkandet

Ett förslag är att i stället för *annan fysisk person, som patienten uppger sig känna personligen*, använda begreppet *anhörig*. En anhörig är någon som har en relation till en närstående, som kan vara en person i familjen, som till exempel en partner, ett barn eller nära släkting. Det kan också vara en nära vän eller en granne.

Begreppet *omsorgsmottagare* finns inte i Socialstyrelsens termbank. Socialstyrelsen rekommenderar fortfarande, sedan flera år tillbaka, att begreppet *brukare* används även om detta tidvis har diskuterats i den allmänna debatten. Att i ett betänkande, som syftar till författningsändringar, införa ett nytt begrepp som inte har en fastställd definition, kan skapa osäkerhet i vem som egentligen omfattas av begreppet, och vad som ligger i det. I det fall ny terminologi ska införas, kan det med fördel föregås av möjligheter att Socialstyrelsen ger möjlighet för professionen att lämna synpunkter mer precist på detta.

Ordförande

Karin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Anna-Lena Alnerud
